

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת עבודה זרה

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיה.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובב"א
טל: 571-2016 (02)

מסכת עבודה זרה

פ"א לפני אידיהן

גמ' ב. - ח.

{ לעת"ל מביא הקב"ה ס"ת ואומר למי שעסק בה יבא ויטול שכר, באין גוים בערבוביא, כל מה שעשיתם לצורך עמצכם, החזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קבלוה, כלום כפית עלינו הר כגיגית, כיון שלא קיימו ד' מצות בני"ח עמד והתירן - ששכרן כאינו מצווה ועושה, מכס יבואו ויעידו שישאל קיימו התורה, מי שטרח בע"ש יאכל בשבת ואעפ"כ לכו ועשו סוכה, כאו"א מבעט בסוכתו ויוצא, אין שחוק לפני הקב"ה אלא אותו היום, לעת"ל גרים גרורים כשרואין גוג ומגוג כ"א מנתק מצותו והולך; שעות היום: הקב"ה עוסק בתורה, דן, זן, משחק עם לויתן ומשחרב ביהמ"ק מלמד תשב"ר; בלילה: מעין יום, שט בעולמות, שומע שירה;

גחלי רתמים להפוסק מדב"ת, חוט של חסד להעוסק בתורה בלילה; כשפורשין מדב"ת ומצות מיד מתים; לעת"ל הקב"ה מוציא חמה מגרתיקה - רשעים נידונין וצדיקים מתרפאין ומתעדנין; אלמלא מורא מלכות כל הגדול בולע חבירו;

לא שגיא כח בשעת הדין, דין ישראל לא כגוים - נפרע מעט מעט כדי שיזכו לעוה"ב; מצות מעט מצטרפין לחשבון גדול; חולין הוא להמית צדיק גמור עם רשע; צדיק שאינו גמור, שלא מיחה - נענש עם רשעים;

זעמו רגע (חוץ מבבלעם), כועס כשמלכים משתחוין לחמה, יחיד לא יתפלל מוסף ר"ה בג' שעות ראשונות [מעיינים במעשיו - ואין לפני משורת הדין];

היום לעשותם ולמחר ליטול שכרן, מצות מעידות וטורפות לעכו"ם על פניהם והולכות לפניו לעוה"ב; לא דוד/ישראל ראוי לאותו מעשה אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, דוד הקים עולה של תשובה; עבירה מלפפתו וקשורה בו ככלב בעוה"ב;

אלמלא אבותינו לא חטאו אנו כמי שלא באנו לעולם, הראה לאדה"ר דור דור ודורשיו וחכמיו ופרנסיו; מח' אי קבלת התורה כדי שלא תהא אומה ולשון/מלאך המות שולט בהן;

מי יתן והיה לבבם זה - היה להם לומר תן אתה, כפויי טובה בני כפויי טובה, לא קאי איניש אדעתיה דרביה עד מ' שנה;

בזמן שעוסקין בתורה וגמ"ח יצרם מסור בידם, ישים עצמו על דב"ת כשור לעול וכחמור למשאוי {

אסור לבני נח להקריב טריפה [לחיות זרע, אתך - בדומין לנח] ומחוסר אבר [ומכל החי מכל בשר - שחיין ראשי אברים], וכן הן נוהגין לע"ז

ג' ימים לפני ויום אידם אסור לשאת ולתת עמהם (לרש"י - כל מו"מ, רש"י יב: - למכור לבד) [הרווחה (לרש"י - רווח ויודה לע"ז באידו [לא ישמע על פיק]); לפני עור - כשאין משלן] ובדיעבד - ר' יוחנן - אסור, ר"ל וברייטא - מותר חוץ מיום אידו ואסור להשאילן, להלוותן, לפורען [מרווח] (סה. - חוץ מידוע דלא פלח) וכן מהן [משנה - שמח לאחר זמן, אביי - אטו להן, רבא - יודה לע"ז (רש"י - ישמח שישאל צריך לו)], לר"י נפרעין, לר' יהושע בן קרחה (להל') רק מלוה ע"פ [מציל מידם] ואסור לקבל מהן דורון (יזרוק לבור בפניו כלאחר יד [איבה])

מותר למכור להן דבר שאינו מתקיים (עד אידו), לרש"י אבל לא לקנות מהן [מרווח]

לר' ישמעאל אסור אף ג' ימים אחרי - ואיד של "יום ראשון" אוסרת כל השבוע לרבנן בתראי - רק ב' ימים לפני; נשא ונתן בדיעבד אסור; ג' ימים לפני אפי' בגולה (לשמואל רק יום אידם דקביעא [רש"י - אין אדוקין כ"כ, מסתפינן מהם, רש"י יא: - פרנסתנו מהן]); נחום המדי - רק יום א' לפני

גמ' סה. - מותר לתת מתנה ביום אידם למי שלא פלח

רב הונא - אין סדר למשנה בתרי מסכתי, לרב יוסף - ב"ק ב"מ ב"ב חד מסכתא

הל' כר' יהושע ב"ק: מותר "נראה שנפגש מוצ"ש",

מח' ב' חכמים - בדאו' כמחמיר, בדרבנן כמיקל, מקבלין דברי חברות מבעל תשובה (לרש"י - ע"ה וגזלון) בכל אופן

ר' יהושע - שאילת צרכיו אחרי תפלה [כמשה - אתה החילות], ר"א - לפני [רש"י - יוהרא], חכמים ונחום המדי - בשומע תפילה (או מעין הברכה בסוף, מאריך אחרי תפלה)

רש"י ו.

אע"פ שהקב"ה התיר ז' מצות ב"נ ואין שכר יש לפני עור דעתידין ליתן דין עליהן

גמ' ח. - יא:

{ אדה"ר - בשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי וחוזר לתוהו ובוהו - ישב ח' ימים בתענית ואחר תקופת טבת ח' ימים טובים, והם קבעום לשם ע"ז; אדם וחיה בכו כל הלילה ובעמוד השחר הקריב שור עם קרן א' }

ר' יוחנן (להל') - איסור למכור רק לעובדיה ולא לעיירות הסמוכות שמשתעבדות להם ריב"ל - איסור לכל

אסור להשתתף בסעודת משה בנו מחמת הילולא (סתם - עד ל', במפרש - עד י"ב חודש, ויותר לאדם חשוב [רש"י - שמח ממנו]) אפי' אוכל משלו [וקרא לך]

בית שני (3408) - 34 שנה לפרס, 6 יונים בעילם ¹⁷⁴ מונין (3448) למלכות יון שפשטה ⁷⁷ חשמונאי 26 בלי שעבוד (שותפות עם רומי בכבישת יון) ⁷⁷ שנשתעבדו לרומי ¹⁰³ בית הורדוס

{ ר"י בן בבא סמך ר"מ, ר"י, ר' יוסי, ר"ש, ר' אלעזר בן שמוע, ר' נחמיה במסירת נפש; פ' שנה לפני החורבן - גזרו טומאת ארץ העמים, מ' שנה לא דנו דיני נפשות; ב' אלפים תורה מואת הנפש אשר עשו בחרן; מח' ר' חנינא וברייתא אי קץ הגאולה ת' או ת"ג שנה אחר החורבן }

הוסיף ו' שנים למנין שטרות, אינו מאוחר [מנה יון מעילם]

יום העמדה ולידה של מלך ובנו הוי איד

{ עצות רבי לאנטונינוס, מערה בין בתייהם, לית דין (ר' חנינא בר חמא) בר איניש, ידענא זוטי דאית בכו מחיה מתים, אנטונינוס משמש לרבי, עוה"ב לאנטונינוס וקטיעה בר שלום ("א"א לעולם בלא ישראל", נימול לפני מיתתו, נכסיו לר"ע וחביריו), קונה עולמו בשעה א', אדרכן משמש רב; אונקלוס - הקב"ה נקט נורא קמי ישראל, משמרן מבחוץ; שני גיים בבטנך }

יום מיתת המלך - לחכמים דר"מ דוקא כששורפין כלי תשמישו [חשיבא ופלחין] הוי איד

שורפין כלי תשמיש ומיתת מלך ישראל או נשיא שמת ועוקרין בהמה שהשתמש בה

יום תגלחת זקנו, בלוריתו, עלה מים, מבית אסורין, משה לבנו -

אסור רק לההוא גוי לאותו יום

{ א' לע' שנה מרכיבין שלם בבגדי אדה"ר וקרקפלו דר' ישמעאל ע"ג חיגר - ווי לדין כד יקום דין }

בתי ע"ז קבועים לכל השנה - תמיד אסורים במו"מ

רש"י ט. - יא.

ר' יוסי ברבי - מונין שטר חוב מהחורבן (3828)

לרש"י - שנת ת"כ חרב הבית והיא מוצאי שביעית, ומנין חורבן מתכ"א (שמיטה ה'תשס"ו (תשס"ז עם שנת תורה))

לרש"י - אסור לגרום טריפות לבהמה טהורה בידיים ואפי' באיסורה"נ

גמ' יא: - יג:

יום איד לעיר - מותר בסמוכין לעיר, וכן להיפך

רש"י לרבה בר עולא - בסמוכה ממש אסור ביום אידם ולא לפני,

לרבה אסור כשיש חשש שיקבל דמי ע"ז [לא ידבק בידך מאומה]

מותר לשפות קדירה ליד של גוי [אביי - אין חשש שהפך פניו וזרק נבלה בה, רבא - אין חשש בישול עכו"ם, רבה בר עולא - אין חשש התזת צינורא]

מראית עין - ר"מ - להכנס ולצאת מעיר ביום אידם

חכמים - דוקא כשהדרך מיוחד לשם

לשחות לפני ע"ז לצורך דבר אחר, לשתות מפי ע"ז

אסור לשתות מים ממחומר בפיו או ביד א' אפי' בסכנת צמא [עלוקה (מחללין עליו שבת)]

מים אסור בלילה [שברירי (שד)] (לרש"י אפי' מכלים)

קנייה מיריד (לרש"י - ביום אידם) -

מחנאות המעוטות אסור - לר"ל בוורד והדס דתקרובת ע"ז [נהנה (מריח) אסור] לא ידבק בידך

מאומה] ולא מהנה (חוץ מלר' נתן)]

לר' יוחנן אף בפירות [כ"ש מהנה (תגר או בעה"ב קבוע שנותן מכס לע"ז) אסור]

מאינן מעוטות מותר

ר' נתן - קונה שמהנה לע"ז -

בהמה תיעקר [את סוסייהם תעקר] - מנשר פרסות (משא"כ קדשים בזה"ז [אביי - בזיון, רבא -

אע"פ דלא חזי אפי' לחילול נראה כמטיל מום] דנועל דלת),

פירות ירקבו, מעות וכלי מתכות לים המלח, אבל עבד כנענים אין מורידים

שטר בערכאות מותר להציל מידם

כהן מטמא בחו"ל, בבית הפרס - לדון ולערער עם גוי, ללמוד תורה (לר"י באינו מוצא, ור' יוסי חולק),

לישא אשה

לרבנן דר' יוסי לוקחין לכתחלה בהמה ועבדים - לר' זירא ישראלים, לר"ל אפי' גוים [מכניסו לשכינה,

לרב אשי - ממעטם]

רש"י יב: - יג:

מותר לקנות מהם דבר המתקיים [עצב]

איסור הטלת מום בבע"מ - דקרינא בו תמים יהיה לרצון משום חלופיו

גמ' יד. - יד:

צרכי ע"ז - מותר למכור חבילה [רש"י - לסחורה, אביי - לפני דלפני עור מותר]

"תרנגול למי?" מותר למכור לו לבן, "תרנגול לבן למי?" - אסור (אפי' בין תרנגולין הרבה)

"זה וזה" (לרש"י - לבן ושחור):

אסור למכור לבן בפנ"ע

לבן בין התרנגולין - לת"ק אסור [רש"י - דקתבע לבן], לר"י מותר [רש"י - מגו דשחור לאו לע"ז, לבן

נמי]

מותר: קטוע, ר"י - למשתה מריעות ולחולה, ספק בביקש קטוע, ספק כשקנה גם שחור ואדום

[אי מערים] (לרש"י לרבנן דר"י אסור)

רש"י יד.

אין קדושת שביעית לאין לו עיקר - לרש"י - לקישואין ודילועין וכו' דלא מתקיים בארץ בימות הגשמים

גמ' יד: - טז:

מכירת בהמה דקה מותר במקום שנהגו [הו"א דרב - במקום שאין חשודין ארביעה, חס שלא תעקר]

אין מוכרין בהמה גסה, עגל, סייח [רש"י - אחלופי בגדול] [גזירה משום שביטת בהמתו, בשאילה ושכירות

דלא קניא, נסיוני בקולו במכרה סמוך לשקיעה [מחמר]]

וע"י סרסור מותר [לא משאיל או משכיר, לא ידעה קולו],

ופרות מותר [אימור לשחיטה], כ: - לר"י ע"מ לשחוט מותר (ור"מ חולק) וספק בשור פטם

[כשמשחי ראוי למלאכה] (רש"י - רואהו ביד גוי לאחר זמן ונפיק חורבה) או סתמו לשחיטה]

לר"י שבורה מותר [א"א לחיות או להרביע] (רש"י - ולא משהי אלא שוחט ולא חזי ישראל)

סוס לבן בתירא מותר [לרש"י - לרכיבה = שבות], לרבי אסור [כלי זיין, כשיזקין מטחין בשבת]

חיה גסה - לרב אסור כבהמה גסה - רב אשי - חוץ מארי תרבות (לרש"י - לרבי יהודה) [לאו למלאכה];
רב חנן בר רבא - מותר במקום שנהגו (איתותב)

לב"ה תלינן לקולא בלפני עור

אינו מצווה על שביתת בהמתו וכליו בשביעית אלא על שדהו

כותים לא חשידי ארביעה ושפיכת דמים

אסור למכור גסה לחשוד שימכור לגוי

אסור למכור כלי זיין ללסטים ישראל [מציל עצמו כשנמלט]

מח' אם מותר למכור תריס לגוי או לא [מגנו עליהם, קטלי בהן בדאין לו]

האידינא מוכרין לגוי כלי זיין [מגנו עלינו]

אין מוכרין דבר נזק לרבים

חיה גסה כבהמה דקה דאין פישוט ידה לבד כפירכוס

רש"י טו.

שביתת בהמתו - לא תעשה כל מלאכה

שכר בהמה מכהן מאכילנה תרומה - כשמזונותיה על ישראל [אין לה תובעים וכהן מחיל אם האכילה
בעין יפה; התרומה שלו בירושה]

גמ' טז: - יט:

אין בונין עמהן מקום לדיני נפשות

{ ר"א נתפס ע"י מינין בגלל שנהנה מדברי מין }

רב חסדא - הרחקה מבית זונה ד' אמות, לרש"י רב פדת חולק - מדאו' רק קירבה דג"ע

{ לעלוקה שתי בנות - מינות והרשות, הפורש ממינות או מזנות דאביק - מת, ר"א בן דורדיא - אין
הדבר תלוי אלא בי וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו - קונה עולמו בשעה אחת, תורה תשמור עליך
מזנות; ר"ח בן תרדיון - עסקתי בתורה ולא בגמ"ח כדבעי ולכן אינני ניצול (העוסק בתורה בלבד כמי
שאין לו אלוך) - נשרף עם ס"ת בגלל שהיה הוגה השם בפרהסיא, אשתו להריגה דלא מיחה, בתו
לזונות שדקדקה בפסיעותיה - וצדקו עליהם את הדין, אליהו הציל ר' אלעזר בן פרטא, ר' יוסי בן
קיסמא לר"ח בן תרדיון - אני אומר לך דברים של טעם ואתה אומר לי מן השמים ירחמו, מי שמבקש
עלבונה של ס"ת הוא יבקש עלבוני, גוילין נשרפין ואותיות פורחות, אלקא דמאיר ענני, ר"מ ערק לבבל -
דשיחד לשומר הזונות, ממעשה דברוריא }

ללכת לאצטדינין (מנחין שור) - לת"ק אסור [מושב לצים], לר' נתן מותר [צווח ומציל, מעיד להשיא
אשתו]

הנושא ונותן במקום זיכול (לרש"י - סידור צרכי ע"ז) לר"מ חוששין לדמי ע"ז, ורבנן חולקין

{ אשרי האיש אשר לא הלך - דההולך סופו ללוץ; מתלוץ: יסורין, מזונותיו מתמעטין, נופל בגיהנם,
גורם כלייה לעולם; אשרי האיש - אברהם, שעושה תשובה כשהוא איש, מתגבר על יצרו כאיש; בתורת
ה' חפצו - לומד תורה ממקום שלבו חפץ, העוסק בתורה הקב"ה עושה לו חפציו, לבסוף נקראת על
שמו, ילמד ואח"כ יהגה; תורתו חבילות מתמעט וקובץ על יד ירבה, הלומד סברא מרב אחד אינו רואה
סימן ברכה אבל גמרא מרב אחד עדיף, ישלש שנותיו במקרא משנה ותלמוד, פריו יתן בעתו (יקבע עיתים
לתורה), ועצומים כל הרוגיה - הגיע להוראה במ' שנה ואינו מורה, שיחת חולין של ת"ח צריכה תלמוד,
העוסק בתורה נכסיו מצליחין, ר' אלכסנדר - מאן בעי חיי - נצור לשונך ועסק תורה }

לא יבנה עמהם כיפה (arch) שמעמידין בה ע"ז [תשמישי ע"ז] ובדיעבד שכרו מותר [עדיין לא נעבד]

ר' אלעזר - ר' יוחנן - שכר בנין ע"ז מותר [נגמר במכוש אחרון שפחות מש"פ ושכירות מתחלה ועד
סוף]

רש"י טז: - יט:

לג' רש"י בונים עמהן בימוס - של אבן אחת לזבחי ע"ז [תשמיש לתשמיש]
איסור הוגה שם באותיותיו - דורשו במ"ב אותיות ועושה בו מה שחפץ
ישלש ימיו - לרש"י - ב' ימים מקרא, ב' משנה, ב' תלמוד

גמ' יט: - כב.

י"ג - לר"א עושין תכשיטין לע"ז, לג' שלנו - בשכר, לג' ב"ח - שכרו מותר
לא תחנם - לא תתן להם חנייה בקרקע חוץ מע"מ לקוץ לר"י (לר"מ רק קצוצה)
חן - כמה נאה, חוץ מהודאה לה'
מתנת חנם חוץ מסיוע למעוטי תיפלה (עוקר כלאים) (סד).
(ור"מ חולק [תתננה או מכור לנכרי])
אסור להסתכל באשה, בבגדי צבע אפי' ע"ג כותל (חוץ: מאינו מכירה, רב חסדא - חדתי,
רש"י - שאר בגדים דשכיחי ואינן לנוי), בבהמות ועופות שנוקקין (אא"כ בעבדותיה טריד), להרהר
ביום [ונשמרת מכל דבר רע]
{ ר"ע ראה אשת טורנוסרופוס (בקרן זוית) - כק שחק ובכה; מלאך המות זורק טיפה של מרה לפיו;
ר' פנחס בן יאיר - תורה מביאה לידי זהירות, זריזות, נקיות, פרישות, טהרה, חסידות, ענוה, יראת חטא,
קדושה, רוח"ק, תחה"מ; מח' אי חסידות או ענוה גדולה מכולן }
ר"מ - בא"י אין משכירין בתים [אטו מכירה],
בסוריא [לא שמי' כיבוש] - בתים [לאוצר] ולא שדות [חמור דגם מפקיע ממצער], בחו"ל -
מוכרין בתים ומשכירין שדות
ר' יוסי, להל' - בא"י בתים ולא שדות,
בסוריא [לא שמי' כיבוש] מוכרין בתים ומשכירין שדות, בחו"ל - מוכרין
אסור למכור שכונה - לג' גוים
אסור להשכיר בית דירה [מכניס ע"ז - תועבה לביתך]
אין משכירין לגוי מרחץ [שמו עליו ומחמם בשבת], רשב"ג - אבל שדה מותר [אריסותיה קעביד]
ר"ש בן אלעזר - שדה אסור לכותי [שמו עליו ועביד בחוה"מ, לפני עור] ומותר לגוי [ציית לא
לעשות בשבת]
ישראל וגוי קבלו שותפות בשדה - יתנה מתחלה שהגוי יטול חלקו בשבת ואל"ה שכר שבת אסור
[רש"י - גלי דעתו דשלוחו הוא] וספק בלא הזכיר שבת כלל
וא"צ להתנות שיטול חלקו ג' שנות ערלה [רש"י - אינו נהנה, שכן המשפט - שנה שעובד הוא אוכל]

רש"י כא.

מזוזה חובת הדר - לרש"י - ביתך - דרך ביאתך - למי שנכנס ויוצא
כיבוש יחיד - לרש"י - בלי אורים ותומים וס' ריבוא